

JEAN RACINE

nijd in het gemoed van deze personages zoo vaak en zoo heftig meespeelt. Zonder twijfel moet, althans latente, jaloerschheid een integreerend deel van iedere liefde heeten, daar het tot de natuur der liefde behoort, te willen veroveren of behouden, en dientengevolge weerzin te gevoelen jegens hen die de verovering of het behoud door hun mededingerschap verhinderen kunnen — soms ook weerzin jegens het voorwerp der liefde zelf, wanneer dit ten voordeele van mededingers weigert, zich te laten veroveren dan wel behouden — en altijd walging bij de gedachte aan de vereeniging van dat voorwerp met den mededinger of de mededingster; weerzin en walging zijn immers in zulke gevallen niet anders dan synoniem met jaloerschheid. Het is echter treffend dat Racine zoo dikwijls omstandigheden schept, waarin de jaloerschheid, van latent, onvermijdelijk werkdadig moet worden. Phèdre is jaloersch, Hermione, Roxane, Mithridate zijn het niet minder en de oprechte, niet onbeminlijke Eriphile (uit *Iphigénie*) is het dubbel: omdat zij zich haar geliefden Achille ziet ontnemen en omdat zij weet, een gedeclasseerde te zijn.

Heftig, onweerstaanbaar is deze jaloerschheid altijd; menigmaal is ze ook wreed. Néron doodt zijn medeminnaar, die tevens zijn broeder is. Hermione laat haar ontrouwen geliefde om het leven brengen. Roxane veroordeelt Bajazet ter dood omdat hij weigert haar lief te hebben: er is zelfs iets eentonigs in deze reacties! Wreedheid is overigens evenzeer een eigenschap die Racine met voorliefde schijnt te hebben weergegeven, ongeacht de gevoelens die er aanleiding toe zijn. Néron verlustigt zich zelfs in zijn wreedheid:

J'aimais jusqu'à ses pleurs que je faisais couler.

Mardochée is wreed, als hij om wraak roept voor de Joden, Esther is het mede wanneer zij Mardochée daarbij in zekere mate helpt, Joad is wreed als hij uit geloofsijver Athalie laat vermoorden.

Op den bodem van dit alles bevindt zich de onverzettelijke wil van deze menschen om zichzelf te zijn, zich te verwezenlijken, zich te handhaven. Hermione is niet als zij Pyrrhus niet heeft, Phèdre als Hippolyte haar niet bemint, Néron als hij niet alléén heerscht, Mardochée en Joad als zij hun ijver voor hun geloof niet in daden kunnen omzetten. Acomat (in *Bajazet*) en Agrippine zijn tot alles bereid om hun eerzucht voldoening te verschaffen, daar zij zonder dat niet het gevoel zouden hebben, geheel te leven.

Eerzucht inderdaad. . . . Als in het leven zelf, is in Racine's wereld eerzucht naast liefde de groote drijfveer. Eerzuchtig zijn behalve de reeds genoemden ook Mithridate,